

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 19 december 2025
Onderwerp: Investeer in zorgprofessionals

Geachte mevrouw Letschert,

Een nieuw regeerprogramma vraagt om gerichte investeringen en moedige keuzes. De mogelijke coalitie staat voor grote uitdagingen, vooral in de zorg. In het aanzetstuk van D66 en CDA worden eerste lijnen geschetst, maar er is weinig aandacht voor de gevolgen van maatregelen voor zorgprofessionals, zoals verpleegkundigen, verzorgenden en begeleiders. Zij kunnen de groeiende zorgvraag nu al niet bijbenen, wat ten koste gaat van de patiënten. Graag delen wij in deze brief enkele overwegingen over de impact op de samenleving.

Het voornemen om het basispakket (deels) te bevriezen en het eigen risico te verhogen, ontnemt kwetsbare mensen de toegang tot zorg. Dat leidt op termijn tot complexere zorgvragen en duurdere behandelingen. De gevolgen van zorg weghalen bij de patiënt, komen terecht bij de zorgprofessionals.

De wens om zorgkosten te drukken, heeft in de afgelopen jaren een uithollend effect gehad op sociale voorzieningen. Bezuinigingen raken het kloppend hart van de zorg. Wanneer een patiënt binnenkomt, die zorg had kunnen krijgen waardoor een opname niet nodig was, is dat zowel pijnlijk als kostbaar.

Een gedeelde wens is dat de zorgsector niet groeit ten koste van andere sectoren. Dat betekent niet dat er geen gerichte investeringen nodig zijn voor zorgprofessionals. Nu niet investeren in het opleiden van voldoende zorgprofessionals, ondermijnt de toekomstige zorg. Daardoor stijgen de kosten even hard als de werkdruk.

Wij roepen op om geen onomkeerbare besluiten te nemen zonder draagvlak of zonder ons te consulteren over de gevolgen. Voor de veiligheid en gezondheid van zorgprofessionals zijn in onze ogen de volgende investeringen noodzakelijk:

1. Zorg voor voldoende, goed toegeruste professionals.
2. Zorg voor werkende technologie en de juiste hulpmiddelen.
3. Garandeer een veilige werkplek.
4. Investeer in mentale gezondheid en ondersteuning.
5. Investeer in een eerlijk en concurrerend salaris.

Bezoekadres	Postadres	030 - 296 41 44	KvK: 40482106
Nevelgaarde 52	Postbus 9044	info@nu91.nl	IBAN: NL98 RABO 031 300 4196
3436 ZZ Nieuwegein	3430 RA Nieuwegein	www@nu91.nl	BTW: NL8004.75.707.B.01

In de bijgevoegde *Investeringsagenda voor de gezondheid van zorgprofessionals* zijn deze investeringen uitgewerkt.

Alleen als zorgprofessionals hun werk goed kunnen doen, krijgen patiënten de zorg die ze nodig hebben. Investeer daarom in vertrouwen en goede voorwaarden voor zorgprofessionals.

Met vriendelijke groet,

Femke Merel van Kooten
Voorzitter NU'91
Beroepsorganisatie voor zorgprofessionals

**IEDERE EURO
DUBBEL EN
DWARS WAARD**

INVESTERINGSAGENDA
VOOR GEZONDHEID VAN
ZORGPROFESSIONALS

Inhoudsopgave

INLEIDING	2
INVESTERINGSPUNT 1	4
Zorg voor voldoende, goed toegeruste professionals	
INVESTERINGSPUNT 2	6
Zorg voor werkende technologie en juiste middelen	
INVESTERINGSPUNT 3	8
Garandeer een veilige werkplek	
INVESTERINGSPUNT 4	10
Investeer in de mentale gezondheid en ondersteuning van zorgprofessionals	
INVESTERINGSPUNT 5	12
Investeer in een eerlijk en concurrerend salaris	
TOT SLOT	14

Inleiding

Fysieke en mentale gezondheid in relatie tot werk

De zorgvraag in Nederland groeit, maar het aantal zorgprofessionals dat die zorg moet verlenen, blijft sterk achter. Sterker nog: door ons huidige zorgsysteem branden zorgprofessionals op. Politici spreken hun waardering uit, maar onderaan de streep blijft het daarbij. Zij investeren onvoldoende in deze cruciale beroepsgroep. Zonder gezonde zorgprofessionals is er geen toekomstbestendige zorg.

Het is niet alleen het zorgsysteem dat tegen haar grenzen loopt. Vooral de gezondheid van zorgprofessionals zélf ligt onder druk. Uit een peiling van NU'91 in mei 2025 blijkt dat één op de twee zorgprofessionals zich na een dienst uitgeput voelt. Ruim veertig procent heeft pijn als gevolg van hun werk en één op de drie ervaart klachten door onregelmatig werken.

Veel zorgprofessionals zijn uitgeput, zowel fysiek als psychosociaal. Twee op de vijf ervaart structureel stress en frustratie door het werk. Een kwart voelt zich tekortschieten naar patiënten en heeft voortdurend het gevoel iemand in de steek te laten. Goede zorg voor iedereen lijkt onmogelijk geworden. Dat knaagt en veroorzaakt op den duur morele en emotionele uitputting. De politiek moet nu ingrijpen om te voorkomen dat de beroepsgroep straks collectief een burn-out heeft.

Daarnaast zijn de werkomstandigheden vaak onveilig. Zorgprofessionals staan bovenmatig veel bloot aan agressie, grensoverschrijdend gedrag en menselijk leed. De maatregelen om het werk veilig te maken, zijn onvoldoende.

NU'91
voor zorgprofessionals

Leeswijzer

Om de zorg weer prioriteit te geven, zijn maatregelen nodig. Daarom is deze investeringsagenda opgesteld door NU'91, de beroepsorganisatie voor verpleegkundigen, verzorgenden en aanverwante beroepen. De agenda bestaat uit vijf punten waarop gerichte politieke actie nodig is om de werkomgeving en gezondheid in de zorg structureel te verbeteren. Ze zijn gebaseerd op wat zorgprofessionals zelf aangeven, op praktijkervaring en op inzichten uit (inter)nationaal onderzoek. Zij sluiten aan bij de inzet van NU'91: het versterken van de maatschappelijke positie van zorgprofessionals en het behartigen van hun belangen.

* Waar patiënt staat, kan ook cliënt of bewoner gelezen worden.

* Waar wordt gesproken over zorgprofessional, kan verpleegkundige, verzorgende of een aanverwant beroep gelezen worden. Met aanverwante beroepen doelen we onder andere op anesthesiemedewerkers, ok-assistenten, begeleiders in de gehandicaptenzorg, etc. Voor de volledige lijst, scan je de QR-code.

De samenleving hecht veel waarde aan het werk van zorgprofessionals, maar die waardering uit zich niet in een eerlijke beloning. De manier waarop nu met de zorgprofessionals wordt omgegaan, is een recept voor uitval, uitstroom en stilstand. We hebben voldoende, goed toegeruste zorgprofessionals nodig, waar we goed voor zorgen en die zich gesteund, gezien en gehoord voelen.

Kortom, politici: u bent aan zet. U moet deze crisis agenderen en structureel aanpakken. Investeer in de gezondheid van zorgprofessionals en zet deze investeringen in uw verkiezingsprogramma centraal. Daarmee beschermt en ondersteunt u zorgprofessionals beter, zodat zij gezond en met voldoening hun werk kunnen doen. De toekomst van de zorg en gezondheid van oude en nieuwe generaties hangt af van investeringen die u nú doet om het werk, de werkomgeving en de gezondheid van professionals duurzaam te verbeteren.

Zorg is mensenwerk. Investeren in onze zorgprofessionals is investeren in de toekomst van ons allemaal.

INVESTERINGS-
PUNT

Zorg voor voldoende, goed toegeruste professionals

Zorgprofessionals willen hun vak goed uitoefenen: met voldoende collega's, gezonde werktijden en zeggenschap over hun rooster. Maar juist aan deze voorwaarden ontbreekt het steeds vaker. Structurele onderbezetting leidt tot overwerk, werkdruk, te weinig hersteltijd en te hoge fysieke belasting. Dat vergroot het risico op burn-out.

Als je met onvoldoende collega's voor steeds meer patiënten moet zorgen, betekent dat keuzes maken tussen twee kwaden. Het leidt tot morele stress: je weet wat patiënten nodig hebben, maar kunt het niet leveren. Onvoldoende personeel schaadt de kwaliteit, toegankelijkheid en veiligheid van zorg. Internationaal onderzoek toont aan dat voldoende personeel op een afdeling tot betere zorg en een grotere beroepstevredenheid leidt. Er zijn minder overlijdens, complicaties en infecties. Daarnaast zorgt het voor sneller herstel, een kortere ligduur en minder heropnames.

Bovendien is ons huidige zorgstelsel gebouwd op marktlogica en concurrentie, terwijl goede zorg gebaat is bij samenwerking, continuïteit en vertrouwen. Deze systeemlogica werkt versnippering in de hand. Dat maakt het lastig om professionals te behouden en het belemmert domeinoverstijgende samenwerking. Hervorming van het stelsel is nodig, zodat publieke waarden als solidariteit, toegankelijkheid en kwaliteit leidend zijn in plaats van concurrentie of rendement.

Tot slot is er een onwenselijke concurrentie tussen cao's binnen de zorgsector, zowel in loon als secundaire arbeidsvoorwaarden. Hierdoor neemt de druk op sectoren waarin de arbeidsvoorwaarden achterblijven toe, omdat zorgprofessionals die voorwaarden met elkaar gaan vergelijken. Uiteindelijk kiezen zij voor de beste cao.

oproep aan de politiek

Het vraagt om politieke keuzes die de structurele onderbezetting niet normaliseren en accepteren, maar bestrijden.

- Kwaliteit en veiligheid van zorg hangt samen met voldoende personeel. Er is een ondergrens aan veilige zorg. Verlaag die grens niet, maar veranker veilige personeelsnormen wettelijk.
- De politiek moet inzetten op het harmoniseren van arbeidsvoorwaarden voor zorgprofessionals in alle sectoren. Een sectoroverstijgende cao voor verpleegkundigen, verzorgenden en aanverwante beroepen is een logisch en noodzakelijk instrument om onwenselijke concurrentie tegen te gaan. Daarnaast maakt het de uitwisseling tussen sectoren makkelijker en neemt het drempels weg.
- Erken de essentiële waarde van zorg voor onze samenleving door zorgopleidingen volledig gratis te maken. Zo investeren we niet alleen in de professionals, maar ook de toekomst van de zorg en gezondheid van onze maatschappij.
- Hervorm het zorgstelsel: zet samenwerking en publieke waarden boven marktwerking.

INVESTERINGS-
PUNT

2

Zorg voor werkende technologie en juiste middelen

Zorgprofessionals moeten kunnen vertrouwen op juiste hulpmiddelen, betrouwbare technologie en voldoende voorraad. Te veel zorgprofessionals werken met ondeugdelijke of haperende middelen. Dat vergroot het risico op fouten, fysiek letsel en onnodige werkdruk. Technologie en hulpmiddelen moeten het werk verlichten, niet verzwaren. Zorgprofessionals zijn nu te vaak kostbare tijd kwijt, omdat ze zelf creatieve oplossingen bedenken of moeten improviseren.

Nieuwe technologie in de zorg – van e-health tot digitale dossiers – kan de zorg verlichten. Maar alleen als de zorgprofessionals op de werkvloer mee kunnen beslissen over de inzet en inrichting ervan. Nu gebeurt dat te weinig. ICT-systemen worden van bovenaf ingevoerd, zonder echte inspraak van de eindgebruiker: de zorgprofessional. Het resultaat? Dure oplossingen die juist frustreren en de werkdruk onnodig verhogen. Zorgprofessionals willen dat systemen voor hen werken en niet andersom.

Er is een nieuwe technologiseringsgolf gaande: kunstmatige intelligentie (AI). Gezien de razendsnelle en ingrijpende ontwikkelingen is een ad-hocbenadering onvoldoende. Er is blijvende regie en betrokkenheid nodig om (werken in) de zorg toekomstbestendig én mensgericht te houden. Politieke sturing is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat innovaties niet uitsluitend worden gedreven door commerciële belangen.

oproep aan de politiek

Inzetten op werkende technologie en voldoende, juiste middelen vraagt om stevige politieke keuzes en maatregelen.

- Stel op nationaal niveau een onafhankelijke, permanente taskforce in die zich specifiek richt op de impact en toepassing van kunstmatige intelligentie (AI) in de zorg. Verpleegkundigen en verzorgenden dienen hierin een structurele en gelijkwaardige stem te hebben. Deze taskforce heeft als doel tijdig te signaleren, adviseren én anticiperen op zowel kansen als risico's van AI.
- Investeer in voortdurende scholing en ontwikkeling, met specifieke aandacht voor digitale vaardigheden en AI-geletterdheid. Geef zorgprofessionals eigen regie over scholingsbudgetten en ontwikkelruimte, zodat zij effectief met nieuwe technologieën kunnen werken. Bied zorgprofessionals basiskennis en praktijkgerichte trainingen aan over AI in relatie tot hun werk, zodat zij technologie als versterkend en niet als bedreigend ervaren.

INVESTERINGS-
PUNT

3

Garandeer een veilige werkplek

De veiligheid van zorgprofessionals moet topprioriteit zijn. Zij worden dagelijks geconfronteerd met agressie, racisme, intimidatie en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. Zowel door patiënten als door hun naasten. Dat leidt tot angst, stress en langdurig verzuim. Meer dan een kwart van de zorgprofessionals overweegt hierdoor zelfs de zorg te verlaten. De toenemende krapte maakt het een groot publiek gezondheidsrisico. Zerotolerancebeleid hiertegen is nodig voor het behouden en aantrekken van professionals. Het moet geen optie zijn, maar een wettelijke norm voor zorgorganisaties.

Aan cao-tafels ziet NU'91 prille ontwikkelingen. Werkgeversorganisaties staan niet meer pertinent afwijzend tegenover voorstellen die de veiligheid moeten verbeteren. Dat biedt mogelijkheden om maatregelen op cao-niveau te treffen. Tegelijkertijd zien we dat noodzakelijke afspraken over veiligheid niet altijd gemaakt kunnen worden vanwege wettelijke grenzen. Dat kan en moet anders.

Een veilige werkplek gaat verder dan de afwezigheid van geweld. Het betekent ook: voorbereid zijn op rampen en crisissituaties. Denk aan pandemieën, cyberaanvallen of maatschappelijke onrust. De recente bezuinigingen op pandemische paraatheid van het kabinet-Schoof zijn een pijnlijk voorbeeld van hoe kortzichtig beleid professionals onnodig kwetsbaar maakt voor een volgende pandemie.

oproep aan de politiek

Het vraagt om stevige politieke keuzes en maatregelen om de veiligheid op de werkvloer niet langer afhankelijk te laten zijn van toeval of goed werkgeverschap.

- Bevorder de ruimte om anoniem aangifte te doen en bied gegarandeerde prioriteit bij de behandeling van deze zaken door politie en justitie. De overheid moet hierin de regie nemen. Investeer structureel in capaciteit bij politie en justitie, duidelijke normen voor werkgevers en nationale regels waarin elke vorm van geweld tegen zorgverleners met zero tolerance wordt benaderd. Alleen dan weten zorgprofessionals dat aangifte doen zin heeft en dat zij beschermd worden.
- Voer één onafhankelijke, landelijke klachtencommissies in voor alle zorgprofessionals. Toegang tot een klachtencommissie is momenteel afhankelijk van de instelling. Deze willekeur leidt tot rechtsongelijkheid en ondermijnt vertrouwen in de afhandeling van klachten. Een landelijke commissie verhoogt de meldingsbereidheid, versterkt de sociale veiligheid en garandeert professionele, objectieve afhandeling van klachten.
- Maak het wettelijk mogelijk om een zorgrelatie te beëindigen wanneer de veiligheid van zorgprofessionals door patiënten in het geding is. Zorginstellingen moeten hun zorgplicht af kunnen wegen tegen de veiligheid van hun personeel. Zo kan een veiligere werkplek gecreëerd worden.
- Reserveer middelen voor crisissituaties, waaronder pandemieën, uitval van systemen of langdurige personele tekorten. Wie de samenleving beschermt bij nieuwe dreigingen, mag rekenen op bescherming van de overheid. Zorgprofessionals die tijdens plotselinge gezondheidscrisis fysiek of mentaal blijvend zijn getroffen, verdienen erkenning én compensatie. Richt een collectief, publiek gefinancierd compensatiefonds op voor zorgverleners die onder risicovolle omstandigheden blijvende gezondheidsschade hebben opgelopen.

INVESTERINGS-
PUNT

4

Investeer in de mentale gezondheid en ondersteuning van zorgprofessionals

De zorg is topsport, maar zonder de faciliteiten om fysiek, mentaal en moreel te herstellen. Plekken voor herstel, psychologische hulp of preventieve zorg zijn niet voor alle professionals vindbaar of direct toegankelijk.

Zorgprofessionals staan dagelijks bloot aan menselijk leed, agressie, onvoorspelbare werktijden en structurele onderbezetting. Dat leidt tot uitval, verzuim en uitstroom.

De mentale zorgcrisis is geen individueel probleem. Het is het gevolg van hoe ons zorgsysteem werkt en politieke keuzes. Het is code rood voor de mentale gezondheid van zorgprofessionals. Nog steeds ontbreekt erkenning en kijken politici weg voor de mentale zorgcrisis die nu gaande is.

Wie zich inzet voor de publieke zaak, verdient publieke erkenning, bescherming en ondersteuning. Het is onaanvaardbaar dat zorgprofessionals ziek worden van hun werk, terwijl ze zorgen voor de gezondheid van anderen. De samenleving kan zich geen verdere uitstroom en uitputting veroorloven.

oproep aan de politiek

Het is tijd dat de politiek deze crisis serieus neemt. Dat vraagt om politieke keuzes die inzetten op gezond blijven, herstel en duurzame ondersteuning.

- Zorg voor budget en vergoeding van hulp. De emotionele, morele en mentale belasting in de zorg is hoog. Reserveer daarom middelen voor goede nazorg bij professionals met mentale, morele of emotionele schade als gevolg van hun werk. Vergoed psychologische hulp voor zorgprofessionals structureel in het basispakket.
- Richt een landelijk PTSS-fonds in voor zorgprofessionals met PTSS. Zorgprofessionals mogen niet de dupe worden van de trauma's die zij oplopen tijdens hun werk. Mensen die de publieke zaak dienen, verdienen meer bescherming en erkenning.
- Neem de mentale zorgcrisis serieus en zet investeringen in de mentale gezondheid van zorgprofessionals in het verkiezingsprogramma en structureel op de politieke agenda.

INVESTERINGS-
PUNT

5

Investeer in een eerlijk en concurrerend salaris

Het salaris in de zorg blijft achter bij vergelijkbare beroepen in andere publieke sectoren. Dat staat haaks op de maatschappelijke waardering voor zorgprofessionals. Wie zorgprofessionals serieus neemt, moet dat ook op de loonstrook laten zien.

Zeker voor helpenden, verzorgenden en begeleiders is het vaak onmogelijk om een financieel zelfstandig bestaan op te bouwen zo lang zij in de zorg blijven werken. Dat veroorzaakt financiële stress, jaagt professionals het vak uit en belemmert nieuwe instroom.

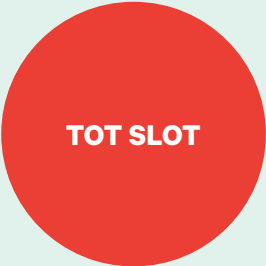
Een eerlijk salaris, goede secundaire arbeidsvoorwaarden en ontwikkelingsperspectief behouden professionals en trekken nieuwkomers aan. Als je de loonkloof laat bestaan, bespaar je nu geld. Maar je verliest later mensen.

Het verloop in de zorg is duur. Elke vertrokken zorgprofessional kost tot € 42.000, onder meer aan wervingskosten en verlies aan productiviteit. Voor dat bedrag houd je iemand bijna een jaar in dienst. En bij ieder vertrek verliezen patiënten vertrouwde gezichten en kan de continuïteit en veiligheid van zorg in gevaar komen. Inzetten op behoud loont.

oproep aan de politiek

Het vraagt om stevige politieke keuzes om de structurele salarisachterstanden weg te werken en zorgprofessionals bestaanszekerheid te bieden.

- Werk de salarisachterstanden weg. Zorg dat lonen gelijk worden getrokken ten opzichte van vergelijkbare (publieke) sectoren. Reserveer hiervoor geoormerkt budget in de Rijksbegroting voor loonontwikkeling.
- Zorg dat iedere zorgprofessional een financieel zelfstandig bestaan op kan bouwen.

TOT SLOT

Kies voor de zorg, kies voor haar professionals

Het is hoog tijd voor minder mooie woorden en meer structurele daden. Investeren in professionals betekent meer gezondheid, welvaart en geluk. Iedere euro die je investeert in zorgprofessionals, levert twee tot vier euro op voor de samenleving. Internationaal onderzoek toont aan dat iedere procent stijging in het aantal verpleegkundigen leidt tot 0,02% langere levensverwachting van burgers. Dat levert 2,4% economische groei op.

Voor zorgverzekeraars levert investeren in de zorgprofessionals minder complicaties op, minder heropnames, infecties en langdurige behandelingen. Het draagt bij aan een hogere kwaliteit van zorg, snellere hersteltrajecten en kortere ligduur in ziekenhuizen en andere zorginstellingen. Investeren is een duurzame keuze, die zich dubbel en dwars terugverdient. Niet alleen voor de toekomst van professionals, maar voor de hele zorgsector en de samenleving,

Van kostenpost naar winstpost

De baten zijn overduidelijk. Zorgen voor zorgprofessionals levert veel meer op dan het kost. Het versterkt het zorgsysteem, de samenleving en de economie. Investeren in verpleegkundigen en verzorgenden is geen kostenpost, maar een structurele winstpost.

Het tekort aan zorgprofessionals is een enorm publiek gezondheidsrisico. Benader het daarom als een overheidstaak, niet als een werkgeversprobleem. Het ombuigen van gezondheid en welzijn van onze zorgprofessionals verdient de hoogste prioriteit. Gezonde zorgprofessionals betekent gezonde burgers en dus een gezonde samenleving.

Maak gezondheid van zorgprofessionals een speerpunt in uw partijprogramma. Iedere euro in hun gezondheid levert dubbel en dwars op. Kies voor zorgprofessionals. Investeer in de mensen die voor ons zorgen.

De keuze is aan u.

Nevelgaarde 52
3436 ZZ Nieuwegein

030 - 296 41 44
info@nu91.nl

nu91.nl